

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

КОЗЯР НАТАЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК: 658.152:338.432 (043.3)

**ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Вінниця – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Вінницькому національному аграрному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор,
академік НААН України
Калетнік Григорій Миколайович,
Вінницький національний аграрний університет,
завідувач кафедри адміністративного менеджменту
та альтернативних джерел енергії

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
Білик Вікторія Вікторівна
Черкаський національний університет імені Богдана
Хмельницького, директор ННЦ інституту
післядипломної освіти та курсової підготовки,
професор кафедри педагогічних наук освітнього і
соціокультурного менеджменту

кандидат економічних наук
Погріщук Олег Борисович
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету,
доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування

Захист відбудеться « 21 » квітня 2021 р. о 10:00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 05.854.03 Вінницького національного аграрного університету МОН України за адресою: 21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, корп. 2, ауд. 2602.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Вінницького національного аграрного університету за адресою: 21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3.

Автореферат розісланий « 19 » березня 2021 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т. М. Корпанюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний стан аграрної економіки України демонструє зростання, а також поліпшення основних макроекономічних показників. Так, індекс сільськогосподарської продукції у 2019 році порівняно із 2018 роком становив 101,1%, у тому числі у підприємствах – 103,3%, у господарствах населення – 98,0%. Однак, через занадто велику залежність аграрного сектору від зовнішньої кон'юнктури економічне зростання не можна вважати стійким. Однією із основних проблем, що перешкоджають подальшому розвитку аграрного виробництва, є нестача реальних інвестицій.

Стратегія модернізації економіки передбачає активізацію інноваційно-інвестиційних процесів в аграрному секторі України, що є гарантом продовольчої безпеки країни. Масштаби і темпи техніко-технологічної модернізації галузей значною мірою залежать від їх інвестиційної привабливості та інвестиційного потенціалу, який динамічно змінюється залежно від ринкової кон'юнктури та соціально-економічної ситуації у державі.

Прогнозування розвитку сільськогосподарського виробництва, розробка цільових програм передбачає наявність інформаційної бази про фактори, що визначають інвестиційний потенціал окремих галузей сільського господарства країни.

Однак, якщо методичні аспекти оцінки інвестиційного потенціалу окремих господарюючих суб'єктів та економіки загалом розроблені досить повно, то для окремих галузей потрібна подальша наукова розробка згаданої проблеми. Це необхідно для обґрунтованого визначення пріоритетів інвестиційної діяльності, застосування селективного підходу до стимулювання інвестиційної активності в галузях аграрного сектору України.

Вагомим став внесок в економічну теорію засад інвестиційної діяльності, економічної оцінки ефективності інвестицій та інвестиційного потенціалу вітчизняних науковців: В.В. Білик, І.О. Бланка, Ж.В. Гарбар, О.М. Головні, І.В. Гончарук, М.І. Долішнього, Т.В. Ємчик, О.І. Іващука, Н.В. Коваль, С.В. Коляденко, М.І. Кісіля, Г.М. Калетніка, С.М. Лутковської, А.Г. Мазура, А.А. Пересади, О.Б. Погріщука, О.Г. Шпикуляка та ін. Основну увагу вони зосереджують на макроекономічних аспектах та механізмах управління інвестиціями аграрного сектору. Однак, недостатньо розробленими залишалися методичні підходи до оцінки можливостей формування інвестиційних ресурсів і визначення інвестиційного потенціалу на рівні як окремих, так і комплексу взаємопов'язаних галузей сільського господарства з урахуванням їх специфіки та мікро- і макроекономічних процесів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень Вінницького національного аграрного університету і є складовою частиною науково-дослідної тематики: «Розробка науково-методичних засад оцінки ефективного управління і розвитку підприємств АПК в глобально-трансформаційних умовах» (номер державної реєстрації 0118U100511, 2018-2021 рр.), де автором розроблені методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Мета дисертаційної роботи полягає в розробці теоретичних і методичних положень, а також практичних рекомендацій, щодо формування та використання інвестиційного потенціалу аграрного виробництва України.

Для досягнення визначеної мети в дисертаційній роботі поставлено такі головні завдання:

- узагальнити теоретичні розробки щодо понятійного змісту формування і використання інвестиційного потенціалу аграрного виробництва та охарактеризувати передумови його розвитку в умовах глобалізації;
- удосконалити методичні підходи дослідження інвестиційного потенціалу аграрного виробництва;
- удосконалити теоретичні засади державної підтримки інвестиційної діяльності в аграрному виробництві;
- дослідити стан і тенденції розвитку аграрного виробництва України в умовах глобалізації;
- визначити пріоритетні напрями розвитку інвестиційної діяльності аграрного виробництва в умовах глобалізації;
- здійснити оцінку ефективності використання інвестиційного потенціалу аграрного виробництва;
- запропонувати напрями вдосконалення методів державної підтримки інвестиційної діяльності аграрного виробництва;
- обґрунтувати напрями організаційного забезпечення розвитку інвестиційної діяльності в АПК;
- розробити стратегічні напрями активізації інвестиційної діяльності в аграрному секторі України з урахування прогностичних значень залучення інвестицій в аграрне виробництво.

Об'єктом дослідження є процес формування та використання інвестиційного потенціалу аграрного виробництва в умовах глобалізації, фактори та явища, які формують і визначають його ефективність.

Предметом дослідження є економічні відносини і процеси, що виникають у формуванні та використанні інвестиційного потенціалу аграрного виробництва.

Методи дослідження. Методологічною і теоретичною основами дисертаційного дослідження стали діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення фундаментальних положень економічної науки щодо формування та використання інвестиційного потенціалу аграрного виробництва України.

У дисертаційній роботі використано набір спеціальних методів економічних досліджень. За допомогою *абстрактно-логічного методу*, зокрема *прийомів аналогії і порівняння, індукції та дедукції*, уточнено поняття «інвестиційний потенціал», а також сформульовано висновки до розділів та загальні висновки. Метод *теоретичного узагальнення* використано у здійсненні критичного аналізу результатів досліджень вітчизняних і зарубіжних учених стосовно обґрунтування чинників та методів оцінки інвестиційного потенціалу ефективності його використання. У процесі аналізу сучасного стану розвитку аграрного сектору України та його інвестиційного потенціалу застосовано *статистико-економічні методи*, зокрема його прийоми – *графічний, порівняння, індексний, динамічний,*

структурний аналіз, що дало змогу чітко визначити чинники, які впливають на інвестиційну діяльність в аграрному виробництві; *математичного моделювання* – для оцінки інвестиційної привабливості та ефективності використання інвестиційного потенціалу аграрного виробництва.

Інформаційною базою дослідження є відповідні законодавчі та нормативно-правові акти, праці вітчизняних і зарубіжних авторів, спеціальні та науково-практичні інформаційні джерела, у тому числі матеріали періодичних видань та спеціальні монографічні джерела за темою дисертаційної роботи. Використано аналітичні та статистичні матеріали Державної служби статистики України, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Департаменту агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів Вінницької обласної державної адміністрації, фінансова та статистична звітність сільськогосподарських підприємств, результати особистих спостережень автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у системному розвитку теоретико-методичних положень і розробленні практичних рекомендацій, які сукупно розв'язують наукову проблему формування та використання інвестиційного потенціалу аграрного виробництва України. Результати дослідження, що містять наукову новизну, полягають у наступному:

вперше:

– розроблено стратегічні напрями активізації інвестиційної діяльності в аграрному секторі України з урахуванням прогностичних значень залучення інвестицій у сільське господарство, на основі чого встановлено, що в умовах трансформаційних змін в економіці країни буде створено передумови для розвитку інвестиційного потенціалу аграрного виробництва. Реалізація запропонованих заходів забезпечить поліпшення інвестиційного клімату, що буде сприяти нарощенню обсягів виробництва агропродовольства та забезпечить сталість розвитку сільських територій України;

удосконалено:

– методичні підходи до оцінювання інвестиційного потенціалу аграрного виробництва, що ґрунтується на багатофакторній системі показників, розрахунку рейтингових показників і групуванні підприємств за ступенем формування та використання інвестиційного потенціалу;

– теоретичні засади державної підтримки інвестиційної діяльності, що передбачають: розширення доступу товаровиробників до довгострокового кредиту та інших фінансових послуг на основі їх обґрунтованої вартості; підготовка фахівців та формування відповідного інформаційного забезпечення; розвиток кредитних кооперативів; використання інструментів фінансово-кредитної підтримки сільськогосподарських товаровиробників; функціонування системи земельно-іпотечного кредитування; формування системи страхування й управління ризиками; створення та підтримка спеціальних інститутів інвестування;

– модель організаційного забезпечення формування та використання інвестиційного потенціалу аграрного сектору України на обласному рівні, що становить сукупність законодавчих, структурних та функціональних компонентів, а саме: стратегічні програми інноваційно-інвестиційного розвитку, інвестиційні

майданчики, венчурні фонди, пайові інвестиційні кооперативи – усе це справить позитивний вплив на створення в області максимально сприятливих умов для реалізації інвестиційного процесу.

набули подальшого розвитку:

– поняття «інвестиційного потенціалу» аграрного виробництва, що становить собою сукупність взаємопов'язаних соціальних, економічних, виробничих, фінансових, земельних, біологічних та інших виробничих факторів, а також заходів державної підтримки, що визначають можливості відтворення на основі використання власного і залученого капіталу;

– основні макроекономічні фактори, що впливають на стан аграрного виробництва (обсяг реалізованої продукції, рентабельність діяльності підприємств галузі, ціни на продукцію галузі, обсяг імпорту та експорту продукції даної галузі, чисельність працівників галузі, середня заробітна плата в галузі, ступінь зносу обладнання, обсяг інвестицій у галузь);

– чинники, які визначають пріоритетні напрями інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання у сфері агробізнесу (спеціалізація виробництва, рівень державної підтримки, концентрація основних засобів виробництва, прибутковість галузі);

– чинники, що впливають на ефективність використання інвестиційного потенціалу аграрного виробництва (впровадження інноваційних технологій, модернізація засобів виробництва);

– методи державної підтримки залучення інвестиційних ресурсів в аграрний сектор України, на відміну від наявних, передбачають запровадження системи виплати дотації виробникам за приріст поголів'я корів та створення інституційного забезпечення розвитку земельно-іпотечного кредитування, розвиток державної програми лізингу сільськогосподарської техніки.

Практичне значення одержаних результатів. Використання результатів дисертаційного дослідження у практичній діяльності дасть змогу активізувати інвестиційну діяльність у сільськогосподарських підприємствах шляхом формування сприятливих умов для залучення фінансових ресурсів.

Основні положення та результати дисертаційної роботи доведено до рівня практичних розробок і рекомендацій, а також впроваджено у практичну діяльність. Пропозиції щодо підвищення рівня інвестиційної привабливості та ефективності використання інвестиційного потенціалу аграрного сектору області на основі проведених розрахунків показників формування та використання інвестиційного потенціалу сільськогосподарських підприємств Вінницької області застосовано Департаментом агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів Вінницької обласної державної адміністрації у розробці обласних програм у частині регіональної підтримки здійснення інвестиційної діяльності малими сільськогосподарськими підприємствами (довідка № 05-01-27/8127 від 16.11.2020 р.). Концепції щодо формування сприятливого інвестиційного клімату в аграрному секторі регіону враховано під час розробки перспективних планів розвитку аграрного сектору Київської області до 2030 року Управлінням агропромислового розвитку Київської обласної державної адміністрації (довідка

№ 02-01-1/1514 від 31.12.2020 р.). Також, рекомендації щодо методичних підходів в оцінці складових інвестиційного потенціалу аграрного сектору впроваджено у розробці індексу інвестиційної привабливості сільського господарства України в ПП «Компанія УкрАгроКонсалт» (довідка № 26-01-75/192 від 17.09.2020 р.).

Науково-прикладні результати дисертації використовуються у викладанні окремих частин навчальних дисциплін «Менеджмент ефективності виробництва та споживання біомас і біопалива» й «Аграрна політика та земельні відносини». Практичне значення одержаних наукових результатів зумовило їх впровадження у навчально-методичний процес та наукову роботу кафедри адміністративного менеджменту та альтернативних джерел енергії факультету менеджменту та права Вінницького національного аграрного університету (довідка № 01.1-60-123 від 16.02.2021 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням. Подані в роботі наукові результати, висновки та рекомендації, одержані автором самостійно. Основні результати дисертації опубліковано у наукових фахових виданнях, а з наукових праць, опублікованих у співавторстві, використані лише ті положення і висновки, які були сформульовані автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи доповідалися на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: V Міжнародній науково-технічній конференції «Земля України – потенціал продовольчої, енергетичної та екологічної безпеки держави» (м. Вінниця, 7-9 вересня 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Трансформаційна динаміка розвитку агропромислового виробництва» (м. Вінниця, 27 квітня 2017 р.); IX Міжнародній науково-практичній молодіжній інтернет-конференції (у заочній формі) «Стратегія розвитку агропромислового комплексу в умовах інтеграційних процесів» (м. Київ, 24 листопада 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку економіки в умовах глобалізаційних процесів» (м. Вінниця, 18-19 квітня 2019 р.); II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Молодіжний науковий форум» (м. Ладижин, 23-24 квітня 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Земля – потенціал енергетичної, економічної та національної безпеки держави» (м. Вінниця, 24-25 жовтня 2019 р.).

Публікації. Основні результати виконаного дослідження опубліковано у 13 наукових працях, у тому числі: 11 статей у наукових фахових виданнях, із них 1 стаття – у закордонному виданні, внесеного до міжнародних наукометричних баз, а також 2 тези доповідей на наукових конференціях. Загальний обсяг опублікованого матеріалу становить 7,69 друк. арк., з яких особисто авторові належить 7,15 друк. арк.

Структура й обсяг роботи. Дисертаційна робота містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Загальний обсяг роботи викладено на 282 сторінках. Основний текст дисертації становить 210 сторінок, містить 19 таблиць та 34 рисунки. Список використаних джерел налічує 156 найменувань на 15 сторінках, 29 додатків на 33 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У першому розділі дисертаційної роботи «**Теоретико-методичні засади реалізації інвестиційного потенціалу аграрного виробництва**» розглянуто методичні підходи до трактування поняття «інвестиція», «інвестиційна діяльність» та «інвестиційний потенціал».

Поняття «інвестиційний потенціал» неоднозначно оцінюється різними дослідниками, які залежно від цілей і завдань виділяють такі його складові, як виробничий, фінансовий, ринковий, інтелектуальний та інформаційний потенціали. Деякі дослідники інвестиційний потенціал розглядають з погляду характеристик попиту на акції та інші цінні папери підприємства, а також його привабливості як об'єкта прямих інвестицій. Наведені підходи не зовсім точно відображають сутність розглянутого економічного явища, оскільки містять неповні його характеристики. У зв'язку з цим, у дисертаційній роботі показано, що ключовим аспектом самого поняття «потенціал» є сукупність ресурсів, якими володіють суб'єкти (держава, галузь, суб'єкт господарювання та ін.), а також резервів, що дозволяють здійснювати виробництво товарів і послуг, отримувати дохід або соціальний ефект.

Такий підхід до трактування поняття «інвестиційний потенціал», який включає у себе сукупність таких потенціалів: ресурсно-сировинний; трудовий; інноваційний; інституційний; інфраструктурний; фінансовий та споживчий, що визначають інвестиційну активність адміністративно-територіального утворення, галузі та загалом національної економіки (рис. 1).

Вважаємо, що економічна категорія «інвестиційний потенціал» має виражати економічну сутність інвестиційного потенціалу як теоретичне узагальнення економічних явищ, пов'язаних із виконанням цільових функцій накопичених інвестиційних ресурсів.

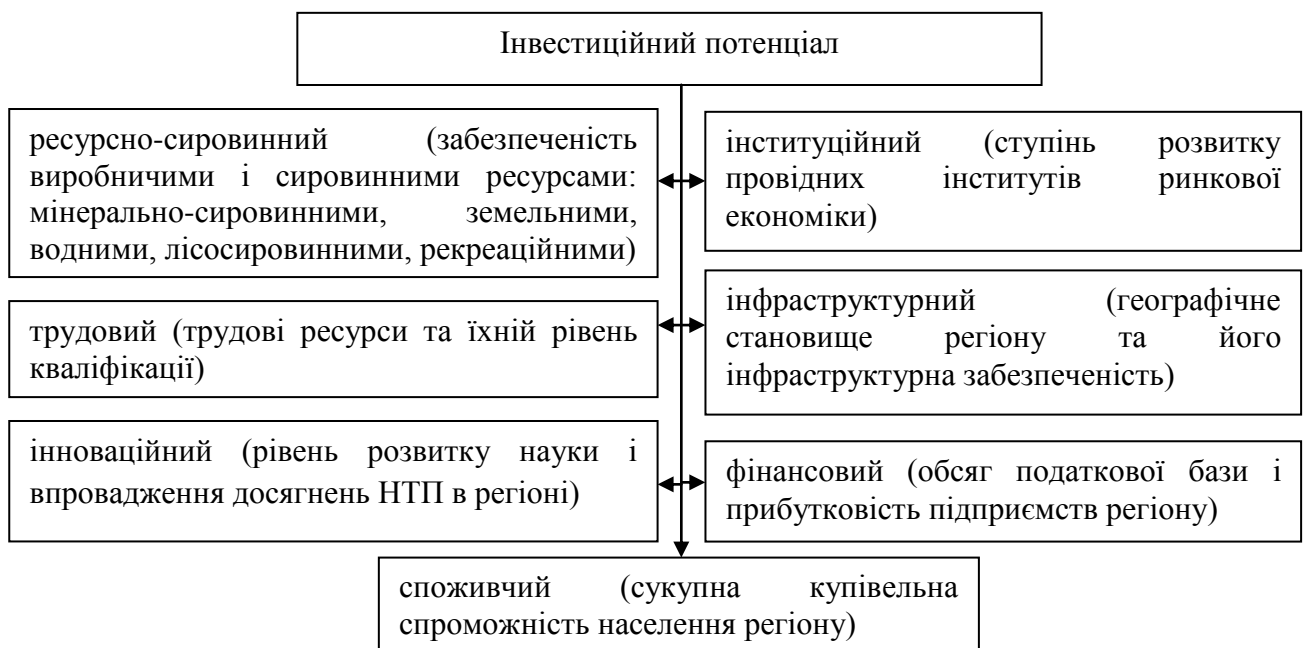

Рис. 1. Структура інвестиційного потенціалу

Джерело: власна розробка автора

Інвестиційний потенціал визначається, насамперед, стратегічними цілями та інтересами суб'єкта господарської діяльності, галузі, який відображає міру внутрішньої потреби в оновленні засобів виробництва. Він є складним економічним явищем, що має інтегральний характер.

Доведено, що поняття «інвестиційний потенціал» аграрного виробництва – це сукупність взаємопов'язаних соціальних, економічних, виробничих, фінансових, земельних, біологічних та інших виробничих факторів, а також заходів державної підтримки, що визначають можливості відтворення на основі використання власного і залученого капіталу. Включення в характеристику такого елемента, як державна підтримка, дає змогу розширити можливості сільськогосподарського товаровиробника для активізації інвестиційної діяльності і, відповідно, підвищення інвестиційного потенціалу. У дисертаційній роботі обґрунтовано необхідність вироблення заходів державної підтримки інвестиційного потенціалу аграрного виробництва.

Багатоаспектність трактування поняття «інвестиційний потенціал» уможливорює чітке визначення складу факторів, що зумовлюють динаміку інвестиційних процесів, але ускладнює його кількісну оцінку.

Вважаємо, що комплексну оцінку інвестиційного потенціалу галузі необхідно здійснювати у три етапи: спочатку проводиться оцінка законодавчо-нормативної бази; далі – первинних чинників інвестиційного потенціалу; потім – вторинна оцінка за складовими інвестиційного потенціалу.

Оцінка законодавчо-нормативної бази включає в себе оцінку законодавчого поля, що визначається з урахуванням загальнодержавного і регіонального законодавства.

Оцінка первинних факторів інвестиційного потенціалу виконується з урахуванням географічних даних.

Вторинна оцінка інвестиційного потенціалу пов'язана безпосередньо з економічним розвитком і містить оцінку виробничого, трудового, інфраструктурного потенціалу.

Мета і зміст державної підтримки інвестиційного потенціалу аграрного виробництва полягають у погодженні ресурсно-сировинної, виробничої, матеріально-технічної, технологічної складових та інших елементів з потребами аграрного виробництва. Згідно з цим, на основі узагальнення досвіду провідних країн світу, основні напрями державної підтримки повинні передбачати: розширення доступу товаровиробників до довгострокового кредиту та інших фінансових послуг на основі їх обґрунтованої вартості; підготовку фахівців та формування відповідного інформаційного забезпечення; використання інструментів фінансово-кредитної підтримки сільськогосподарських товаровиробників.

Вважаємо, що в нинішніх умовах заходи державного впливу на підвищення інвестиційного потенціалу мають бути орієнтовані, насамперед, на те, щоб стимулювати використання інноваційних технологій задля нарощення доданої вартості в аграрному виробництві України.

У другому розділі «Динаміка та ефективність залучення інвестицій в аграрне виробництво» проаналізовано сучасний стан сільськогосподарського

виробництва та тенденції розвитку процесів інвестування в галузі, а також досліджено ефективність використання інвестиційного потенціалу аграрного сектору України.

Результати аналізу свідчать про підвищення ролі сільськогосподарських підприємств у збільшенні обсягів виробництва сільськогосподарської продукції та наявність значних резервів щодо потенційного зростання обсягів пропозиції продукції.

Доведено, що більшість із них характеризуються високим рівнем технологічного оснащення, що забезпечує високий рівень окупності вкладених інвестицій.

Сільськогосподарські підприємства спеціалізуються на виробництві не трудомісткої сільськогосподарської продукції, орієнтуючись, головним чином, на зовнішні ринки агропродовольства.

Водночас, господарства населення демонструють незначні темпи приросту виробництва валової продукції, що викликано, передусім, низькою продуктивністю праці, типовими технологіями виробництва та головним завданням — самозабезпечення членів сільських домогосподарств.

Характерними особливостями розвитку сільськогосподарського виробництва, у нинішніх умовах, є підвищення його наукомісткості, реалізація інвестицій щодо технічного переозброєння галузі, реконструкція наявних потужностей, оновлення виробничих ресурсів, нового будівництва тваринницьких об'єктів та структур розподільчої логістики. Однак, ці процеси ще не набули стійкої тенденції до зростання.

Інвестиції в аграрний сектор, реформування і розвиток галузі дають змогу Україні істотно розширити свою присутність на світовому ринку. Натомість, як свідчать результати досліджень, упродовж 2015-2019 рр. відбувається суттєве зменшення іноземних інвестицій у розвиток сільського господарства у 2,5 рази.

Доведено, що основними чинниками, які негативно вплинули на залучення іноземних інвестицій, стали: політична нестабільність у країні; недосконалість законодавчої бази, щодо іноземного інвестування; недостатній розвиток інфраструктури фінансового ринку; інфляційні процеси в економіці країни; низький рівень внутрішніх інвестицій у сільське господарство.

Капітальні інвестиції у сільське господарство в січні-грудні 2019 року за фактичними цінами становили 58,6 млрд. грн., тобто 90% обсягу відповідного показника 2018 року. Темп зниження при цьому становив 10% (рис. 2).

Чинниками, що стримують розвиток інвестиційних процесів в аграрному виробництві, визнано такі: невисокий рівень прибутковості та збитковості сільськогосподарських товаровиробників, нестача ліквідності фінансових інститутів, низька диверсифікованість фінансових продуктів, високі відсоткові ставки кредитів, неприйнятні вимоги до заставного майна, нерозвиненість небанківських фінансових інститутів, брак позитивного сприйняття можливостей інвестування через фондовий ринок серед внутрішніх інвесторів, невідпрацьованість механізмів страхування та управління ризиками.

Доведено, що найбільша частка у структурі джерел фінансування діяльності

сільськогосподарських підприємств у 2019 році припадала на власні кошти – 90%. Варто відзначити доволі низьку активність банківських установ у фінансуванні капітальних вкладень у розвиток сільського господарства.

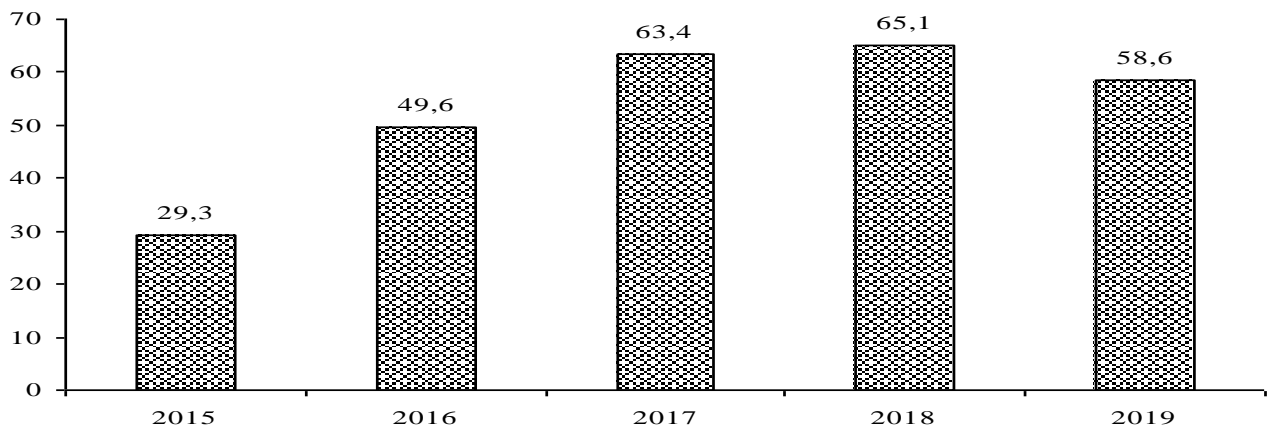

Рис. 2. Динаміка капітальних інвестицій у сільське господарство у 2015-2019 рр., млн. грн.

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України

Загальним трендом у банківському кредитуванні аграрної галузі виступає фінансування оборотного капіталу.

Одним із чинників активізації інвестиційної діяльності в аграрному виробництві є іпотечне кредитування, частка якого у 2019 р. в загальних його обсягах незначна. Стримуючими чинниками розвитку іпотеки в сільському господарстві є: нерозвиненість ринку сільськогосподарських земель; нераціональна структура землекористування та землеволодіння; відсутність правових підстав для включення до предмета іпотеки права оренди земель сільськогосподарського призначення; складне фінансове становище переважної більшості виробників сільськогосподарської продукції; дефіцит довгострокових кредитних ресурсів у банківських установах; висока ціна кредитних ресурсів на внутрішньому фінансовому ринку; недостатній рівень розвитку інфраструктури іпотечного ринку; відсутність реальних інституційних інвесторів тощо.

За аналізом структури інвестицій, які здійснюють сільськогосподарські підприємства, основним об'єктом є матеріальні активи, зокрема машини та обладнання, зведення будівель і споруд. Подібне зумовлено спеціалізацією суб'єктів підприємницької діяльності у сфері агробізнесу, зокрема орієнтацією на виробництво продукції рослинництва, що сприяє зростанню попиту на сільськогосподарські машини, зерносклади та елеватори.

У 2019 році в Україні введено в експлуатацію 130 об'єктів зі зберігання, доробки й переробки зерна загальною кошторисною вартістю будівництва 4,7 млрд. грн. з урахуванням ПДВ.

Актуальною проблемою залишаються низькі обсяги капітальних інвестицій у відтворення родючості земельних угідь. Це свідчить про відсутність довгострокових перспектив щодо користування орендованих сільськогосподарських угідь. Крім

того, існують і певні методологічні перешкоди щодо відображення витрат, спрямованих на підвищення родючості сільськогосподарських угідь, які здійснюються суб'єктами господарювання в сфері агробізнесу.

Відзначено, інтенсивне зростання інвестицій у нематеріальні активи, що викликано процесом цифровізації виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Доведено, що державні програми підтримки сільськогосподарських товаровиробників суттєвого впливу на мотивацію малих і середніх суб'єктів господарювання не виявляють. Вони більшою мірою орієнтовані на вертикально інтегровані сільськогосподарські підприємства.

За 2015-2019 рр. встановлено характерні для сільського господарства значення показника фондівдачі, що свідчить про зростання ефективності використання наявних основних засобів.

Таким чином, відтворення основних засобів має винятково важливе значення, оскільки визначає кількісний і якісний стан основних засобів. Основне завдання полягає у створенні для всіх господарюючих суб'єктів сприятливих умов для простого й розширеного відтворення, придбання нової техніки, реконструкції та технічного переозброєння виробництва. Це завдання вирішується шляхом здійснення відповідної амортизаційної, інвестиційної та податкової політики. Підвищення ефективності використання основних засобів рівнозначно розширенню виробництва без залучення додаткових витрат на створення і придбання основних засобів, адже основні засоби слугують матеріальним втіленням науково-технічного прогресу – головного чинника підвищення ефективності виробництва.

Із метою підвищення ефективності використання основних засобів необхідно: вивести з господарського обігу і балансу фізично зношене та морально застаріле обладнання, що спотворює реальну картину при оцінці основних засобів; використовувати різні джерела для поповнення основних засобів, а також підвищувати ефективність амортизації як основного джерела відтворення основних фондів; встановити пропорційність між усіма засобами виробництва; удосконалювати технологію виробництва, що сприятиме ефективнішому використанню машин, продуктивної худоби, будівель, і, отже, підвищувати віддачу основних виробничих засобів; поглиблювати спеціалізацію та підвищувати концентрацію виробництва, що дасть змогу значно продуктивніше використовувати основні засоби, підвищити рівень фондівдачі та знизити фондомісткість; підвищувати кваліфікацію кадрів і вдосконалювати матеріальне стимулювання при використанні основних засобів.

Доведено, що ефективність вкладення капітальних інвестицій у людські ресурси, що залучені в аграрному секторі економіки, характеризує такий показник, як продуктивність праці. Упродовж 2015-2019 рр. продуктивність праці у сільському господарстві зростає загалом у 2,4 рази, зокрема, в рослинництві – 2,2 рази, тваринництві – 2,9 рази. На нашу думку, це викликано реалізацією низки заходів технологічного характеру, які спрямовані на зниження трудоемкості виробничих процесів, особливо у тваринництві.

Також, протягом 2015-2019 рр. у тваринництві спостерігається чітка тенденція

до зростання продуктивності, а в рослинництві – в окремі роки відбулося зниження темпів зміни даного показника, що відзначається певною непослідовністю в проведенні модернізації матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств.

Отже, через недостатні обсяги інвестицій в аграрне виробництво суб'єкти підприємницької діяльності не мають змоги здійснити розширене відтворення на інноваційній основі, що потребує пошуку напрямів їх активізації з урахуванням поточної мікро- та макроситуації.

З метою стимулювання залучення інвестицій в аграрне виробництво в провідних країнах світу запроваджено систему податкових пільг, що передбачає зменшення рівня податків і обов'язкових платежів у середньому на 12%. Для залучення іноземного капіталу передбачається зниження ставок податку на прибуток з одночасним зменшенням податкових пільг. Фермерські господарства з метою модернізації матеріально-технічної бази можуть брати довгострокові кредити під 1,5-8% річних.

У третьому розділі **«Напрями удосконалення механізмів формування та залучення інвестиційних ресурсів в аграрне виробництво»** обґрунтовано складові організаційного забезпечення розвитку інвестиційної діяльності підприємств, визначено напрями мобілізації внутрішніх і зовнішніх інвестиційних ресурсів сільськогосподарськими товаровиробниками, запропоновано комплексний підхід до оцінки інвестиційної діяльності з урахуванням синергетичних ефектів.

Із метою формування та ефективного використання інвестиційного потенціалу необхідно запровадити заходи державної підтримки потенційних інвесторів. Доведено, що в умовах галузевих деформацій в аграрному секторі економіки України та наявності значної кількості малих суб'єктів у сфері агробізнесу існує потреба у відновленні спеціального режиму ПДВ, що стимулюватиме відновлення інвестиційного потенціалу, передусім, малих сільськогосподарських підприємств.

Вважаємо, що механізм отримання дотації у вигляді повернення ПДВ характеризувався прозорістю та був зорієнтований на всі категорії господарств.

Доведено, що з метою стимулювання залучення приватних інвесторів до вкладення фінансових ресурсів необхідно запровадити спеціальну державну програму, що передбачає здійснення виплати дотації за приріст поголів'я корів.

З метою залучення інвестицій на основі приватно-державного партнерства в аграрне виробництво потрібно створити спеціальні інвестиційні майданчики, які характеризуються наявністю спеціального режиму оподаткування та системою методів державної підтримки.

На етапі підбору інвестиційних майданчиків також необхідно враховувати вартість створення об'єктів інфраструктурного забезпечення. Інформація з переліком інвестиційних майданчиків повинна знаходитися у вільному доступі для потенційного інвестора при розгляді і виборі найбільш зручного місця для локалізації запланованого сільськогосподарського виробництва.

Реалізація таких напрямів дозволить модернізувати наявну в країні інвестиційну політику й створити нову комплексну програму із залучення інвестицій із застосуванням інноваційних інструментів в аграрному секторі.

Обґрунтовано, що в умовах дефіциту інвестицій у сільськогосподарських підприємствах іпотека може стати одним із реальних джерел інвестиційної діяльності. Враховуючи, що у вітчизняній практиці 85-90% земель сільськогосподарського призначення використовуються сільськогосподарськими підприємствами на умовах оренди, залучення цих земель у систему іпотечного кредитування може відбуватися шляхом отримання кредиту під заставу права оренди земельної ділянки.

Вважаємо за необхідне створити у Вінницькій області з метою активізації іпотечного кредитування земель сільськогосподарського призначення земельної інвестиційної компанії «Вінницька інвестиційно-земельна компанія», яка виступатиме оператором на ринку сільськогосподарських угідь та надаватиме економіко-правові послуги у сфері земельних відносин. Її діяльність матиме переважно консалтинговий характер, проте буде зобов'язана консолідувати зусилля інституцій, пов'язаних із аграрною політикою у сфері земельних відносин у країні.

Загальна схема пропонованої моделі іпотечного та заставного кредитування під заставу земель сільськогосподарського призначення представлена на рис. 3.

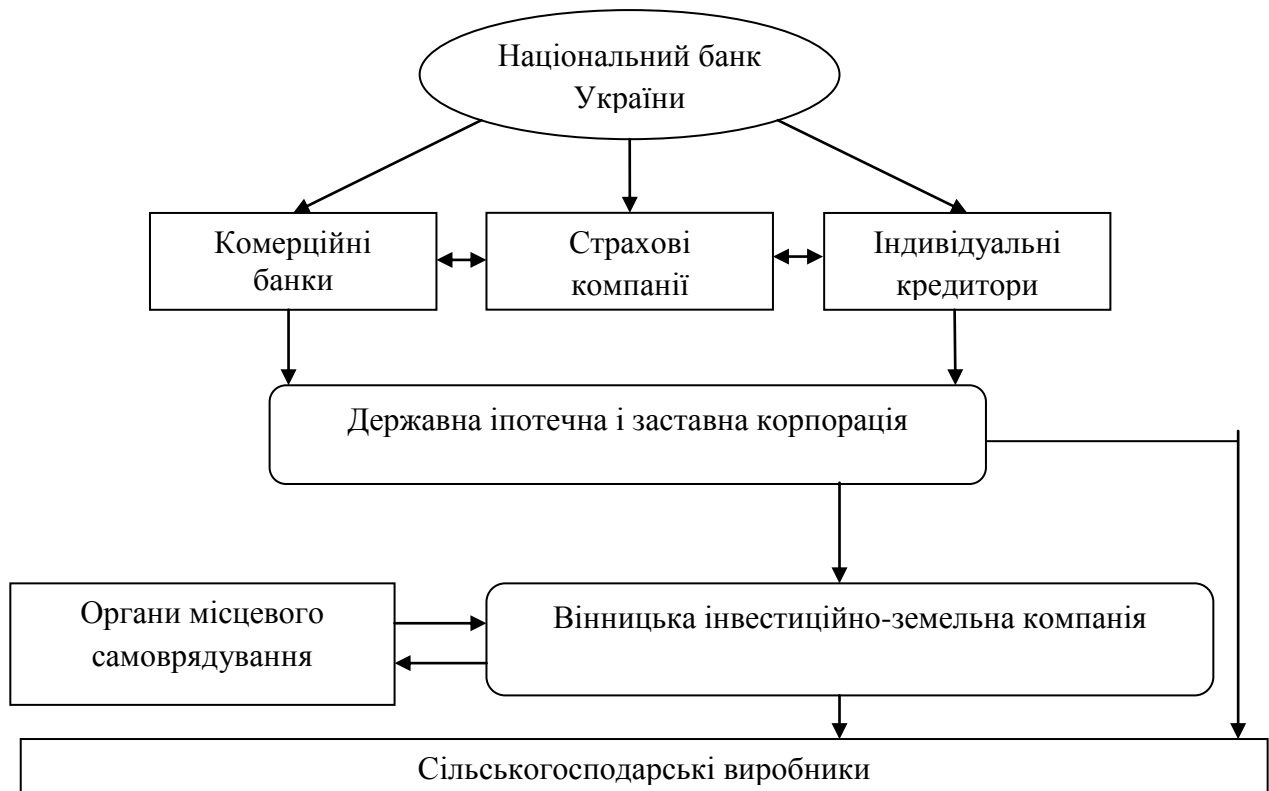

Рис. 3. Система земельно-іпотечного кредитування в сільському господарстві Вінницької області

Джерело: власна розробка автора

Доведено, що розвиток кооперації в сучасних умовах зміцнює й інвестиційний потенціал сільськогосподарських підприємств, особливо, малих суб'єктів господарювання у сфері агробізнесу. Це відбувається в результаті підвищення прибутковості шляхом їх кооперування, збільшення внутрішніх та зовнішніх джерел залучення інвестицій, а також внаслідок підвищення інвестиційної

привабливості учасників кооперативних та інтеграційних зв'язків.

У зв'язку з цим вважаємо за доцільне визначити центральною ланкою в системі економічних відносин інвестиційно-інноваційний комплекс, який об'єднує сільськогосподарські підприємства, лізингові, страхові, науково-дослідні організації, аудиторські й консалтингові фірми, банки, інноваційний центр та ін.

Прийнятна участь в інвестиційно-інноваційному комплексі пайових інвестиційних кооперативів, які повинні стати важливим доповненням щодо регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності на регіональному рівні.

Створення і включення пайових інвестиційних кооперативів в інвестиційно-інноваційний комплекс зумовлено низкою причин, таких як: нестача грошових коштів для придбання засобів виробництва; важкодоступність ринків для продажу продукції; сезонність робіт і неможливість розширення виробництва без вкладення фінансових ресурсів; складність реалізації виробленої продукції самостійно, без посередників; труднощі в самостійному отриманні кредитів, оформленні відповідної документації, взаємодії з банком, відсутність або недостатність заставної бази; відсутність необхідних знань нормативно-правової бази та іншої інформації, необхідної для ефективної роботи економічного суб'єкта.

Доведено, що в умовах трансформаційних змін в економіці країни будуть створені передумови для розвитку інвестиційного потенціалу аграрного виробництва, що забезпечить надходження коштів від вітчизняних та іноземних інвесторів. Розраховані обсяги інвестицій у сільське господарство України забезпечать модернізацію матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств, що буде сприяти нарощенню обсягів виробництва агропродовольства та забезпечить сталість розвитку сільських територій областей України (рис.4).

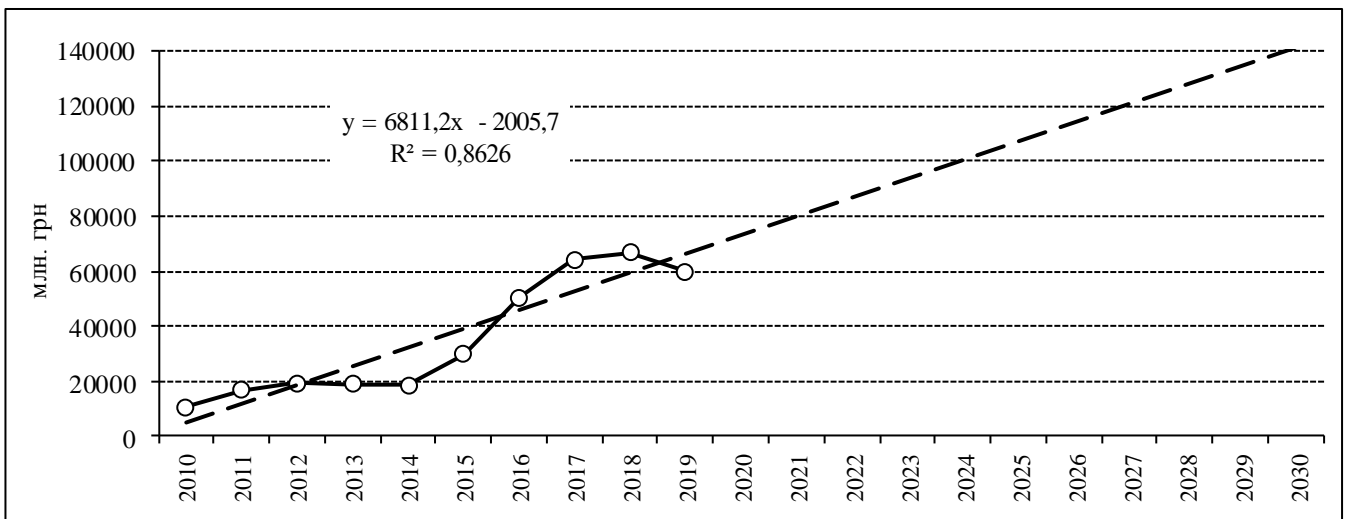

Рис. 4. Прогноз капітальних інвестицій у сільське господарство України у 2010-2030 рр., млн. грн.

Джерело: власна розробка автора

Встановлено, що при збереженні таких тенденцій, обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство до 2030 року може збільшитися у понад 2 рази в порівнянні з 2019 роком і буде становити 141030 млн. грн.

Доведено, що розробка інвестиційної стратегії аграрного сектору України

визначається низкою умов. Серед таких є інтенсивність зміни факторів зовнішнього інвестиційного середовища. Висока динаміка основних макроекономічних показників, пов'язаних з інвестиційною активністю суб'єктів господарювання у сфері агробізнесу, темпи технологічного прогресу, коливання кон'юнктури інвестиційного ринку, мінливість державної інвестиційної політики і форм регулювання інвестиційної діяльності не дозволяють ефективно управляти інвестиціями підприємства на основі лише раніше накопиченого досвіду і традиційних методів інвестиційного менеджменту.

Вважаємо, що ефективність інвестицій у сільському господарстві буде забезпечено шляхом створення трьох взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих організаційних структур розвитку малих суб'єктів підприємницької діяльності у сфері агробізнесу, головним чином, сімейного типу і кооперативного руху та місцевих органів влади. Ними повинні стати інформаційно-маркетингові центри на районному рівні, розрахункові центри в сільських об'єднаних територіальних громадах і сільські кредитні та споживчі кооперативи на міжгосподарському рівні.

ВИСНОВКИ

Результатом дисертаційного дослідження є теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової проблеми та використання інвестиційного потенціалу аграрного сектору України. Основні наукові і прикладні результати, а також рекомендації щодо їх використання полягають у наступному:

1. Поняття «інвестиційний потенціал» аграрного виробництва, що являє собою сукупність взаємопов'язаних соціальних, економічних, виробничих, фінансових, земельних, біологічних та інших виробничих факторів, а також заходів державної підтримки, що визначають можливості відтворення на основі використання власного і залученого капіталу. Критерієм використання інвестиційного потенціалу аграрного виробництва, окрім прибутковості, мають бути стратегічні цілі досягнення сталого розвитку та конкурентоспроможності продукції, що забезпечить економіко-соціо-екологічну їх збалансованість.

2. Узагальнення методичних підходів до оцінки інвестиційного потенціалу аграрного виробництва дало змогу виявити їх недоліки та запропонувати підхід, що ґрунтується на врахуванні сукупності одержаних ефектів. Запропонований методичний підхід, який ґрунтується на багатофакторній системі показників, розрахунку показників та групуванні областей за ступенем формування та використання інвестиційного потенціалу забезпечить більш повне дослідження стану інвестиційних процесів, дозволить сформувати дієву систему контролю, а також підвищить об'єктивність оцінки її результативності.

3. Виділено напрями підтримки інвестиційної діяльності в сільському господарстві провідних країн світу на основі використання інструментів прямого та непрямого впливу, основним завданням яких є розширення доступу товаровиробників до довгострокових кредитів та інших фінансових послуг. Серед напрямів непрямого впливу, що актуально для вітчизняних умов, слід виділити: наукове та виробниче обслуговування сільськогосподарських товаровиробників через систему сільськогосподарського консультування за рахунок бюджетних

коштів; фінансування та стимулювання наукової діяльності; розвиток державно-приватного партнерства щодо стимулювання впровадження інноваційних проєктів; використання державних закупівель як інструменту інвестиційної діяльності.

4. Характерними особливостями розвитку сільськогосподарського виробництва в нинішніх умовах визнано орієнтацію на інвестиційно-інноваційний розвиток шляхом здійснення різних форм інвестування господарської діяльності. Структура джерел фінансування сільськогосподарських підприємств у 2019 р. була такою: власні кошти – 90%, позики – 9,9%, кошти державного бюджету – лише 0,1%.

Стримуваними чинниками розвитку інвестиційних процесів у сільськогосподарських підприємствах слугує: недостатній рівень прибутковості, нерозвиненість іпотеки в сільському господарстві, нестача ліквідності фінансових інститутів, низька диверсифікованість фінансових продуктів, високі відсоткові ставки кредитів, завищені вимоги до заставного майна, невідпрацьованість механізмів страхування та управління ризиками, низький рівень використання фондів інструментів інвестування, обмеженість державного бюджету щодо підтримки інвестиційних процесів.

5. Основним напрямом використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарськими підприємствами виокремлюється реалізація проєктів з будівництва та модернізації будівель і споруд виробничого призначення, а також придбання сільськогосподарської техніки й обладнання. При цьому спостерігається низька активність потенційних інвесторів щодо спрямування фінансових потоків у довгострокові біологічні активи в рослинництві та тваринництві, а також відсутність економічного інтересу щодо фінансування заходів, пов'язаних із природоохоронною діяльністю, підвищенням родючості землі, що свідчить про недостатній рівень розвитку інвестиційної діяльності у сільськогосподарських підприємствах. Це вимагає розробки дієвих інструментів щодо мобілізації внутрішніх інвестиційних ресурсів підприємств, формування відповідного організаційного забезпечення процесів інвестування.

6. Проведені розрахунки використання інвестиційного потенціалу аграрного виробництва свідчать, про зростання його основних показників, проте, порівняно з провідними країнами світу вони залишилися низькими. У зв'язку з цим, необхідно здійснювати інвестиції в наукоємні технології виробництва сільськогосподарської продукції з метою зниження трудомісткості виробничих процесів та підготовку фахівців, що забезпечить ефективне використання технологічного обладнання.

7. Обґрунтовано використання методів державної підтримки формування інвестиційного потенціалу аграрного виробництва шляхом запровадження системи дотування господарств усіх категорій за приріст поголів'я корів, формування інституційного забезпечення іпотечного кредитування та розвиток державної програми лізингу сільськогосподарської техніки, яка базується на використанні зональних нормативів витрат експлуатації технічних засобів.

8. Із метою активізації інвестиційних процесів в аграрному секторі економіки України створено адекватну систему інституційних структур, орієнтованих на підвищення інвестиційної привабливості та обслуговування безпосередньо

товаровиробників. Доведено, що на обласному рівні доцільно створити стратегічні програми інноваційно-інвестиційного розвитку, венчурні фонди, пайові інвестиційні фонди, що позитивно вплине на створення у регіоні максимально сприятливих умов для реалізації інвестиційного процесу.

9. Запропоновано стратегічні напрями інвестиційної діяльності аграрного виробництва на основі здійснення розрахунку прогнозних значень із залучення інвестицій в аграрний сектор України. Розраховано, що обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство до 2030 року може збільшитися у понад 2 рази в порівнянні з 2019 р. і буде становити 141030 млн. грн. Реалізація розроблених заходів забезпечить поліпшення інвестиційного клімату, що сприятиме нарощенню обсягів виробництва агропродовольства та забезпечить сталість розвитку сільських територій областей України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав, включених до міжнародних наукометричних баз даних:

1. Kozyar N.O. Business basis of investment activity in the agricultural sector of Ukraine. *German International Journal of Modern Science*. 2021. № 4. P. 27-32 (0,74 друк. арк.)

Статті у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних:

2. Козяр Н.О. Особливості сільського господарства як об'єкту інвестування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 23. С. 82-87 (0,75 друк. арк.)

3. Козяр Н.О. Теоретичні підходи до трактування сутності категорії «інвестиційна привабливість» у сільському господарстві. *Агросвіт*. 2018. № 23. С. 66-72 (0,62 друк. арк.)

4. Козяр Н.О. Сучасний стан та перспективи використання інвестиційного потенціалу аграрного сектору України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 16. С. 54-60 (0,65 друк. арк.)

5. Козяр Н.О. Методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2019. № 16. С. 67-75 (0,82 друк. арк.)

6. Козяр Н.О. Організаційно-економічні засади функціонування інфраструктури інвестиційної діяльності в аграрному секторі України. *Інноваційна економіка*. 2020. № 7-8. С. 139-144 (0,51 друк. арк.)

7. Козяр Н.О. Організаційні засади управління інвестиційною діяльністю в аграрному секторі. *Економічний дискурс*. 2020. Вип. 4. С. 128-136 (0,67 друк. арк.)

8. Калетнік Г.М., Козяр Н.О. Стратегічні підходи до інвестування аграрного сектору України в сучасних умовах розвитку АПК. *Економіка АПК*. 2020. № 12. С. 81-89 (0,86 друк. арк. – особистий внесок – запропоновано авторський підхід до розробки заходів із стимулювання інвестиційної діяльності в аграрному секторі України – 0,43 друк. арк.)

Статті у наукових фахових виданнях України:

9. Козяр Н.О. Теоретичні підходи до управління інвестиційним потенціалом

аграрного виробництва в умовах глобалізації. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 10. С. 174-178 (0,50 друк. арк.)

10. Козяр Н.О. Стан та тенденції розвитку інвестування аграрної галузі Вінницької області. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 5 (21). С. 172-180 (0,56 друк. арк.)

11. Козяр Н.О. Теоретичні підходи до трактування сутності категорії «інвестиція» в сільському господарстві. *Агросвіт*. 2018. № 22. С. 74-80 (0,62 друк. арк.)

Тези науково-практичних конференцій:

12. Мазур А.Г., Козяр Н.О. Науково-теоретичні засади інвестування в сучасній економіці. «Трансформаційна динаміка розвитку агропромислового виробництва». Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції 28-29 квітня 2016 р., Вінниця : ВНАУ, 2016. С. 47-51 (0,22 друк. арк. – особистий внесок – обґрунтовано першопричини зниження інвестицій в економіку країни – 0,11 друк. арк.)

13. Козяр Н.О. Теоретико-методичні засади інвестиційної діяльності у сільському господарстві. «Стратегія розвитку агропромислового комплексу в умовах інтеграційних процесів». Матеріали дев'ятої міжнародної науково-практичної молодіжної інтернет-конференції (у заочній формі) 24 листопада 2018 р. Київ : ННЦ «ІАЕ». 2018. С. 85-89 (0,16 друк. арк.)

АНОТАЦІЯ

Козяр Н.О. Інвестиційний потенціал аграрного виробництва в умовах глобалізації. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – «Економіка та управління національним господарством». – Вінницький національний аграрний університет, Вінниця, 2021.

У дисертаційній роботі систематизовані теоретичні підходи до трактування поняття інвестиційний потенціал як економічної категорії. Розкрито методичні засади оцінки інвестиційного потенціалу аграрного виробництва. Визначено роль і місце держави у стимулюванні інвестиційних процесів в аграрному виробництві.

Проаналізовано особливості джерел інвестування, спрямованих на вирішення фінансових проблем з урахуванням галузевої специфіки аграрного виробництва. Визначено причини низьких темпів залучення інвестицій у розвиток аграрного сектору України. Здійснено оцінку напрямів вкладення фінансових ресурсів з урахуванням мікро- та макрочинників функціонування суб'єктів АПК. Обґрунтовано напрями підвищення економічної ефективності використання інвестиційного потенціалу у сільськогосподарських підприємствах.

Доведено необхідність запровадження заходів державної підтримки інвестиційної діяльності в аграрному виробництві України, зокрема, формування інституційного забезпечення розвитку іпотечного кредитування. Здійснено інтегральне оцінювання інвестиційної діяльності та ефективності використання інвестиційного потенціалу сільськогосподарського виробництва областей України та на їх основі запропоновані пропозиції щодо поліпшення інвестиційного клімату в аграрному секторі країни.

Ключові слова: інвестиція, інвестиційний потенціал, аграрне виробництво, держава, інвестиційна привабливість, ефективність.

АННОТАЦИЯ

Козяр Н.А. Инвестиционный потенциал аграрного производства в условиях глобализации. – Квалификационная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – «Экономика и управление национальным хозяйством». – Винницкий национальный аграрный университет, Винница, 2021.

В диссертационной работе систематизированы теоретические подходы к трактовке понятия инвестиционный потенциал как экономической категории. Раскрыты методические основы оценки инвестиционного потенциала аграрного производства. Определена роль и место государства в стимулировании инвестиционных процессов в аграрном производстве.

Проанализированы особенности источников инвестирования, направленных на решение финансовых проблем с учетом отраслевой специфики аграрного производства. Определены причины низких темпов привлечения инвестиций в развитие аграрного сектора Украины. Осуществлена оценка направлений вложения финансовых ресурсов с учетом макро- и микрофакторов функционирования субъектов АПК. Обоснованы направления повышения экономической эффективности использования инвестиционного потенциала в сельскохозяйственные предприятия.

Доказано необходимость введения мер государственной поддержки инвестиционной деятельности в аграрном производстве Украины, в частности формирование институционального обеспечения развития ипотечного кредитования. Осуществлена интегральная оценка инвестиционной привлекательности и эффективности использования инвестиционного потенциала сельскохозяйственного производства областей Украины и на их основе сделаны предложения по улучшению инвестиционного климата в аграрном секторе страны.

Ключевые слова: инвестиция, инвестиционный потенциал, аграрное производство, государство, инвестиционная привлекательность, эффективность.

ANNOTATION

Kozyar N.O. Investment potential of agricultural production in the context of globalization. Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of economic sciences on a specialty 08.00.03 – «Economy and management of a national economy». – Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, 2021.

The paper systematizes theoretical approaches to the interpretation of the concept of investment potential as an economic category. The author's interpretation of the concept of "investment potential" of agricultural production, which is a set of interrelated social, economic, production, financial, land, biological and other production factors, as well as state support measures that determine the possibility of reproduction based on the use of own and borrowed capital. The criterion for using the investment potential of agricultural

production, in addition to profitability, should be the strategic goals of achieving sustainable development and competitiveness of products, which will ensure their economic, socio-environmental balance.

Methodical bases of estimation of investment potential of agricultural production are opened. The role and place of the state in stimulating investment processes in agricultural production is revealed. The directions of support of investment activity in agriculture by the leading countries of the world on the basis of use of tools of direct and indirect influence which main task is expansion of access of commodity producers to long-term credits and other financial services are allocated.

The peculiarities of investment sources aimed at solving financial problems taking into account the sectoral specifics of agricultural production are analyzed. The reasons for low rates of investment in the development of the agricultural sector of Ukraine are identified. It is proved that the restraining factors of investment processes in agricultural enterprises are: insufficient level of profitability, underdevelopment of mortgages in agriculture, lack of liquidity of financial institutions, low diversification of financial products, high interest rates on loans, inflated requirements for collateral, default risk and default. , low level of use of stock investment instruments, limited state budget to support investment processes.

The assessment of directions of investment of financial resources is carried out taking into account macro- and micro-factors of functioning of subjects of agrarian and industrial complex. The main direction of use of investment resources by agricultural enterprises is the implementation of projects for the construction and modernization of buildings and structures for industrial purposes, as well as the purchase of agricultural machinery and equipment. At the same time, there is low activity of potential investors in directing financial flows to long-term biological assets in crop and livestock production, as well as lack of economic interest in financing measures related to environmental activities, increasing land fertility, indicating insufficient development of agricultural investment enterprises. The directions of increasing the economic efficiency of the use of investment potential in agricultural enterprises are substantiated.

The necessity of introduction of measures of the state support of investment activity in agricultural production of Ukraine is proved. The use of methods of state support for the formation of investment potential of agricultural production by introducing a system of subsidizing farms of all categories for natural cow dairy, dairy and meat and productivity, the formation of institutional support for mortgage lending and public-private partnership by creating investment platforms.

In order to intensify investment processes in small businesses in the field of agribusiness, we propose to create an adequate system of institutional structures focused on increasing the investment attractiveness and service directly to producers. It is proved that at the regional level it is advisable to create strategic programs of innovation and investment development, venture funds, mutual funds, which will positively affect the creation of the most favorable conditions for the implementation of the investment process in the region.

Key words: investment, investment potential, agricultural production, state, investment attractiveness, efficiency.

Підписано до друку 10.03.2021. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Друк лазерний
Ум. друк арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. 1100

Віддруковано у редакційно-видавничому відділі
Вінницького національного аграрного університету
м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, 21008
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців,
виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 5009 від 10.11.2015

Signed for print 10.03.2021 Format x84/16.
Offset paper. Laser printing
Conv. pr. sh. 0,9. Circulation 100 copy. Order. 1100

Printed in the editorial and publishing department
Vinnytsia National Agrarian University
Vinnytsia, St. Sonychna, 3, 21008
Certificate of entry in the State Register of Publishers,
manufacturers and distributors of publishing products
DK № 5009 from 10.11.2015